

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Vehmas, Hanna-Mari

Title: Amerikkalaiset ovat juoksukansaa

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Vehmas & Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto, 2018.

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Vehmas, H.-M. (2018, 72). Amerikkalaiset ovat juoksukansaa. SAM Magazine, (1), 35.
http://portfolio-web.ess.fi/www/SuomiAmerikkaYhdistys/2018Suomi-USA_No%201/#/34/

Amerikkalaiset ovat juoksukansaa

NÄIN TALVEN KESKELLÄ ja hiihtokauden alkaessa ei tule ensimmäisenä mieleen pohtia juoksuharrastamista. Meille suomalaisille vuodenaikojen vaihtelut tarjoavat mahdollisuuden harrastaa erilaisia liikuntalajeja eri vuodenaikoihin. Näin siitäkkin huolimatta, että merkkejä ilmaston muuttumisesta on nähtävissä. Juoksuun hurautaneet kuntoilijat juoksevat kuitenkin keleistä riippumatta ympäri vuoden. Juoksu on suosittu harrastus eri puolilla maailmaa, mutta erityisesti amerikkalaisia voidaan pitää juoksulenkkeilykansana.

Vietin kevään 2017 vierailevana tutkijana Youngstownin yliopistossa Ohiossa. Maaliskuussa järjestetty Washington, DC Rock 'n' roll Marathon oli hyvä syy tehdä keväinen viikonloppumatka maan pääkaupunkiin kokemaan amerikkalaista juoksutunnelmaa sekä näyttämään kaupunkia teini-ikäisille tyttärilleni. Nuorena ylioppilaana 1980-90-lukujen taitteessa asuin kaupungissa jonkin aikaa, joten juoksusta oli odotettavissa kaikkienensa nostalginen kokemus. Tapahtumaan osallistuminen sai myös pohtimaan amerikkalaisten juoksuharrastamista yleisemmin.

Yhdysvaltoja voidaan hyvällä syyllä pitää kaupallisten massajuoksutapahtumien synnyinmaana. Amerikkalaiset urheiluvalmennuksen gurut, muun muassa **George Sheehan** ja **Kenneth Cooper**, aloittivat harjoitusohjelmien popularisoinnin jo 1970-luvulla, minkä seurauksena tavalliset kansalaiset saivat tietoa kestävyysliikunnan terveyshyödyistä. Samanaikaisesti juoksemisesta alkoi tulla suosittu keskustelunaihe myös liike-elämässä ja poliittisissa tilaisuuksissa, ja useat julkisuuden henkilöt näyttäytyivät mielellään kameroille lenkkivarusteissa. Tämä ”eliitin” suosima trendi yhdistettynä 1980-luvulta alkaneeseen fitnessbuumiin loi perustan juoksutapahtumien suosion räjähdysmäiselle kasvulle ja kaupallistumiselle Yhdysvalloissa. Suurkaupunkien, kuten Bostonin ja New Yorkin, maratonien osallistujamäärät kasvoivat huimaa vauhtia, eikä juoksuharrastamisen trendivaihteluista huolimatta tapahtumien suosiolle näytä USA:ssa olevan loppua.

Tilastojen mukaan vajaat 50 miljoonaa amerikkalaista harrastaa tällä hetkellä juoksulenkkeilyä. Määrä on kasvanut tasaisesti viime vuosina, ja huippuvuonna 2013 juoksijoiden määräksi arvioitiin yli 54 miljoonaa. Maassa järjestetään noin 50 000 erikokoista juoksutapahtumaa vuosittain, joihin osallistuu arviolta 17 miljoonaa juoksijaa. Osallistujamäärät ovat vuosien varrella tasaisesti kasvaneet. Esimerkiksi vuonna 1990 osallistujia oli vielä alle 5 miljoonaa, kun huippuvuonna 2013 juoksutapahtumiin osallistui noin 19 miljoonaa amerikkalaista juoksijaa. Suosituin yksittäinen juoksumatka tapahtumissa on 5 kilometriä, jolle osallistui 45 prosent-

tia kaikista osallistujista vuonna 2015. Toiseksi suosituin oli puolimaraton, jolle osallistui 12 prosenttia tapahtumien juoksijoista. Täysmaratoneille osallistui vuonna 2015 reilut puoli miljoonaa amerikkalaisista, mikä vastaa noin kolmea prosenttia kaikista juoksumatkoista.

Ilahduttavaa on todeta, että amerikkalaisten naisjuoksijoiden osuus on kasvanut. Vielä 50 vuotta sitten naisia ei suvaittu maratoneille laisinkaan. Amerikkalaisnaiset **Roberta Gibb** ja **Kathrine Switzer** ovatkin tiettävästi ensimmäiset naiset, jotka ovat osallistuneet maratonille. Tosin he osallistuivat juoksuihin puoliväkisin ja peitenimillä, sillä vielä tuohon aikaan, 1960-luvun lopulla, naisten ajateltiin olevan liian heikkoja pitkille matkoille. Gibbin ja Switzerin rohkeus murtaa perinteisiä liikuntakulttuurissa vallinneita käsityksiä on osaltaan edistänyt naisten ja miesten välistä tasa-arvoa liikunnassa ja urheilussa.

Tilastojen mukaan yhdysvaltalaisen naisten osuus kaikista juoksijoista ylitti miesten osuuden vuoden 2008 tietämällä, ja on jatkanut tasaisesti suhteellista kasvuaan. Tällä hetkellä 57 prosenttia juoksutapahtumiin osallistujista on naisia. Euroopan tavoin myös USA:ssa on koettu hienoinen juoksuharrastamisen notkahdus aivan viime vuosina. Tämä saattaa selittyä yhtäältä muiden trendilajien, kuten triathlonin, suosion kasvulla sekä toisaalta yleisellä epävarmalla taloustilanteella myös USA:ssa. Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna näyttää kuitenkin siltä, että juoksuharrastus on vakiinnuttanut asemansa amerikkalaisten suosittuna liikuntamuotona.

Yhdysvaltalaiset osaavat kaupallistaa liikuntaa ja tehdä urheilusta bisnestä. Kymmeniä tuhansia juoksijoita keräävät juoksutapahtumat ovat siitä oiva esimerkki. Noin sata vuotta sitten myös suomalaiset juoksijat - The Flying Finns - nimekkäimpinä heistä **Hannes Kolehmainen**, **Paavo Nurmi** ja **Ville Ritola** matkustivat Yhdysvaltoihin juoksemaan rahapalkkioiden vuoksi, mikä tuohon aikaan oli Suomessa kiellettyä. Sittemmin USA on houkutelut lukuisia muita suomalaisia huippu-urheilijoita. Tämä on näkynyt erityisesti NHL-jääkiekossa, mutta myös koripallossa aivan viime aikoina. Yhdysvaltalainen ja suomalainen urheilukulttuuri yhdistyy mielenkiintoisella tavalla myös pesäpallon historiassa. Näistä lisää tulevissa kolumneissani tämän vuoden aikana.

Hanna Vehmas työskentelee Jyväskylän yliopiston Liikuntatieteellisessä tiedekunnassa yliopistonlehtorina. Vehmas toimii Euroopan liikuntasosiologijärjestö EASS:in (European Association for Sociology of Sport) pääsihteerinä ja on aktiivinen jäsen SAM Jyväskylän toiminnassa.